SỐ THỨ 182 6 — NGÀY THỨ BẢY 29 AVRIL 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE BUREAU MAN — DEPOT LÉGAL INDOCHINE N° /// — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

	HANOI					
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	9 $ 00
Các càng và						
Các càng-sở	»	5. 00	5. 50	5. 00	9. 00	»
Sáu tháng. .	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	5. 30	4. 50
Ba tháng. .	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	2. 65	2. 25
Một tháng. .	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 90	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur. 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-KHÁN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 033 de large.
Une seule insertion. . . . 0$10 la c/m
Par contrat annuel . . . . »
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$16 la c/m
Réclame dans la 1re page. . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

KHOA NẤU ĂN

Vì thử kỳ-giả cũng bắt chước mày « cô đàn ông » thì bài này đã đặt ngay vào một mục nào như là « Văn nữ giới », hoặc là « Lời đàn bà », hoặc nữa là « Phụ nữ diễn đàn » mà dưới bài có thể ký ngay được là Nguyễn-thị, hay là Trần-thị, vì do tay một bậc trong bọn quần-thoa viết ra thì bài này có lẽ đắt hơn. Nhưng mấy lời sau đây không phải là chỉ ngỏ cùng các cô mà thôi, người viết mấy dòng này chủ ý là nhắc cho các nhà làm cha mẹ nên lưu tâm về một khoa tối cần trong việc tế-gia là khoa nấu ăn mà ngày nay vì bận về việc bút nghiên (nói là quần bút lọ mực thì đúng hơn) mà các cô thiếu-nữ xem ra phần nhiều lấy làm thờ-ơ lãnh-đạm lắm.

Khoa nấu ăn hay gọi nôm nôm nữa thì là việc cơm nước, ở xứ nào đời nào cũng chuộng cả, mà nhất là ở nước ta. Trong kinh Dịch gọi đàn bà con gái là người « chủ trung quĩ » nghĩa là làm chủ việc cơm nước nấu ăn trong nhà. Phương ngôn ta lại có câu : « Cơm chẳng lành, canh chẳng ngon. chín dụn mười con cũng lia » Xem thế thì việc nấu ăn ở phương Đông-á, từ đời xưa đến nay bao giờ cũng trọng lắm, mà việc nấu ăn lại là phận-sự đàn bà, bắt cứ thuộc về hạng nào tuổi nào.

Ở các nước bên Âu châu khoa nấu ăn lại trọng lắm nữa, nhất là ở nước Pháp, nước Anh có đặt ra nhiều trường gia-chính dạy con gái học các khoa nội-trợ, mà nhất là về khoa nấu ăn. Ở trong các trường ấy, các bà giáo cứ lần lượt mỗi người giữ việc nấu ăn trong một tuần lễ, việc chợ búa nấu nướng nhất-thiết ra tay tự làm lấy hết, chỉ mướn một vài người giúp những việc khó-nhọc mà thôi. Các học sinh thì cứ mỗi buổi mây người được theo thầy học ra chợ mua đồ ăn, chẳng những để tập biết giá cả mà lại tập lựa chọn lấy miếng ngon miếng lành nữa. Ở nước Pháp nước Anh và Hoa-kỳ lại nhiều nơi mở trường chuyên-môn dạy khoa nấu-nướng, cứ cuối năm đặt ra cuộc phát bội-tinh cho những người giỏi-thạo nhất hoặc là cấp văn-bằng tốt-nghiệp cho những người đã học thành nghề. Chương-trình dạy ở các trường chuyên-môn ấy rộng lắm, đại khái dạy về : vệ sinh đồ ăn, hóa học các thực-phẩm, lịch sử cách-trí thuộc về đồ ăn, các đồ ăn thuộc về loài thực vật, kế-toán, cách xếp đặt trong bếp, cách nấu nướng các vị đồ ăn cho các bực phong-lưu. cho các nhà thuyền-thợ, cách làm bánh trái, mứt, rượu, cách kê thực-đơn, cách rửa bát đĩa, vân vân. Đó là kể qua đại khái cho biết khoa nấu ăn ở bên Thái-tây quí biết chừng nào. Mà khoa ấy đáng quí là thậm phải, vì người ta cốt-nhất phải có ăn mới sống, mà khoa nấu ăn trễ nải thì sao cho có được miệng ngon miệng bổ mà dưỡng thân. Việc cơm nước đã là bổn phận đàn bà thì đàn bà phải sành nghề cơm nước mới được, bởi vậy mà phải tập từ khi còn là con gái ở nhà với mẹ. Từ con nhà thợ thuyền chân lấm tay bùn, thức khuya dậy sớm, cho chí các cô khuê các, cơm bưng nước dẫn, đầy tớ sẵn sàng, bắt cứ về thứ bực nào, cũng phải sành việc chợ búa, cơm nước, phải hoàn thành nào là thịt cá, là cỗ tươi, là rau non, là gà béo, chó đặng để cho nhà hàng phỉnh-phờ tấn tỉnh vài câu đã vội vứt tiền nhằm mất mua liều. Mua bán sành là thế, chứ chẳng phải là giảng co thêm bớt với nhà hàng cho bằng được, như thói thường xưa nay. Ăn ngon ăn bổ chẳng phải là mâm cao cỗ đầy, mà chính là những món hằng ngày, nấu nướng tinh khiết, mâm mười đạm đà, khiến cho người đi làm lụng khi trở về đến nhà ngồi ăn quên hẳn những nỗi mệt nhọc cả ngày. Con nhà phú quí có giỏi đường chợ búa nấu nướng thì mới biết đường sai bảo đầy tớ được, dầu rằng không phải tự tay nấu lấy, song cũng phải lấy con mắt nhà nội-trợ mà chỉ bảo cho người làm.

Vì thử đây là một bài bàn về gia-chính thì sẽ nói đến cả những cách dọn mâm dọn bàn, chùi bát lau đũa thế nào, để ăn được thêm ngon, nhưng trong bài này chủ ý cốt nhắc lại các nhà làm cha làm mẹ, các cô con gái sắp sửa gánh vác lấy cái nghĩa-vụ làm người nội-trợ giỏi nên chú ý vào việc nấu ăn mà thôi.

Muốn tỏ rõ khoa nấu ăn hệ trọng thế nào, kỳ-giả xin chép hai việc sau này, tưởng có thể làm một cái gương tới cho những nhà lấy việc nấu ăn làm đê-tiện làm xấu xa vậy.

Chuyện thứ nhất là một việc ở nước ta :

Xưa có một nhà văn sĩ kén vợ cho con. Có một mụ môi đến mách rằng : nhà quan kia có một à tiểu-thư nhan sắc tuyệt vời, sành nghề đàn hát lại giỏi nghề văn thơ. Nhà văn-sĩ hỏi : Tiểu-thư có giỏi nghề cơm nước và may không ? Mụ môi rằng : nhà ấy thiếu gì nhà bếp với thợ may mà ông phải lo đến điều ấy. Nhà văn-sĩ nghe nói vậy thì từ chối rằng: Thế thì nhà nho không dám, xin để nhường cho họ Mã, ép cung cầm nguyệt, thử bài quạt thơ. »

Chuyện thứ hai là một việc ở nước Pháp :

Một cô con gái vào bực nhan-sắc và tài-hoa cô tiếng, lại có đủ các thứ văn bằng tốt nghiệp, chị em ai cũng phải ngợi khen cái trí minh mẫn, duy chỉ việc nội-trợ là cô không biết. Lấy chồng được ít lâu, cô mới biết thế là một điều khuyết điểm lớn Một hôm chồng phải đi xa vắng, con đỏ lại không có nhà, vợ phải dọn cơm cho chồng ăn sớm mà luống cuống, nhóm mãi cái bếp không xong. Vì thế mà chồng khinh-rẻ, thì cô than với mẹ rằng : « Tiếc khi ở nhà chẳng chịu tập việc cơm nước, để đến nỗi chồng khinh, thật bữa đó, bao nhiêu văn-bằng con muốn đem nhóm cả vào bếp »

Xem hai chuyện vắn-tắt trên đó cũng đủ hiểu là nước nào cũng phải chuộng nghề nấu ăn lắm. Vậy thì bọn nữ-lưu ta chẳng nên sớm ngải đêm lảm ru ?

Phép gia chính của ta xưa nay chẳng có ai dạy bao giờ, con gái nhà nào, nhờ được người mẹ giỏi thì học được-tính hay. mà chẳng may phải người mẹ không ra gì thì đành là một người vụng về. Ít lâu nay ta đã có những trường Nữ-học, thì cũng có nơi dạy con gái ít nhiều về việc khâu vá, việc thêu thùa, nhưng việc cơm nước thì chưa thấy trường nào lưu ý đến. Vậy mong rằng trong các trường Nữ-học, — nhất là ở các trường lưu học sinh thì lại tiện lắm —, các bà giáo nên chăm về khoa nấu ăn cho một ít, vì các cô nữ học sinh ta bây giờ xem ra chăm về quyển sách cái bút nhiều quá, đến nỗi những bổ ổ việc cơm nước là việc tối cần của bọn quần thoa.

Ai ơi, nên nhớ lấy câu « cơm chẳng lành, canh chẳng ngon, chín dụn mười con cũng lia » làm lời tự răn mình nên để tâm đến việc nội-trợ.

Trăm nghìn công việc tế-gia,
Sành nghề bếp nước mới là bàn
tay.
Vụng về trong việc gia-môn,
Dẫu rằng trâm khéo nghìn khôn
cũng thừa.

VINH ĐÌNH.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 27 Avril 1922

Hàn-lâm bội-tinh

Đại-tá Averland và M. Tétard. tòng sự tại sở Chiến-bóng. được thưởng Hàn-lâm bội-tinh.

Tàn dám

Tin Tokio. — Chiếc tàu Taillandier bị đắm, 23 người chết đuối.

Động đất

Tin Tokio. — Ở miền Tokio và Yokohama có động đất. Nhiều người bị hại.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 28 Avril 1922

Hội-đồng các quan thượng-thư

Sáng hôm thứ năm tòa Nội-các đã hội-nghị, quan Poincaré chủ-tọa. Các quan đã xét lời khởi-nghị của quan Lloyd George bàn nên triệu-tập Đồng-minh thượng hội-đồng tại Gênes để xét những việc sau này : 1o Nếu ngày 31 Mai này nước Đức không tuân các điều khoản của hội-đồng Bồi-thường yêu-cầu, thì nên thi-hành những phương-sách gì. 2o Trong bản giao-ước Rapallo của Đức - Nga có điều khoản gì, trái với các bản giao ước hiện các nước đã ký với nhau.

Cuộc hội-nghị Gênes

Ngày hôm thứ hai này hội-đồng sẽ thiết kỳ đại hội-đồng để xét các lời kết luận và các lời khởi-nghị của các hội-đồng và các tiểu hội-đồng chuyên môn hiện đã làm xong công việc.

M. Benès thủ-tướng nước Tchéco-Slovaquie có nói, cứ như việc thương nghị tại cuộc hội-nghị Gênes, thì có lẽ liệt quốc sẽ soạn được một bản giao-ước hoàn hảo thỏa thuận cho toàn hạt Âu-châu. Bản giao-ước ấy chắc là không có phạm đến các bản giao-ước cũ của liệt-quốc và sẽ tự lực cho hội Vạn-quốc mà giữ gìn cuộc hòa bình cho Âu-châu một cách chắc chắn vậy.

Quan Giám-quốc tại Bắc-phi-châu

Quan Giám-quốc đã tới Souk-el-arba về địa hạt Tunisie. Hoàng-tử Moussef, có thay mặt quốc-vương Tunisie đến đón quan Giám-quốc tại nhà ga. Ở Manouba, thuộc về thành-ngoại thành Tunis, các quan chức bản-xứ có nghênh-tiếp quan Giám-quốc. Quan Giám-quốc tới Tunis hồi 4 giờ hôm thứ năm.

Việc nước Nga

Báo *Times* có nói rằng những nỗi khó khăn của Tchitchérine gây ra có thể làm cho hai nước Nga và Ba-lan lại xảy ra vụ chiến-tranh. Hiện tại nước Nga, 1rosky đương dự-bị việc chiến-tranh. Nghe đâu tướng-quân Alexandrof chuẩn-bình các đạo binh ở Pétrograd có nói binh-gia của chánh phủ Quá-kích nay đã dự-bị sẵn sàng. và có thể đánh được cả ba nước Phanh-lăng, Ba-lan và Lỗ-mani, hay là riêng từng nước, miễn là Đồng-minh tiệt-quốc đừng trợ lực cho ba nước ấy thì thôi.

Cứ theo như lời báo *Excelsior*, thì số quân linh của chánh phủ Quá-kích cộng được một triệu ba trăm bảy mươi nghìn người, chia ra làm ba mươi bảy sư-đoàn là hai mươi chiếm nghìn người. Mỗi một sư đoàn là có năm mươi khẩu đại-bác, mỗi liên đội có ba mươi chiếc sáng cỡi-xay. Binh-gia của chánh phủ Xô-viết chi-tiêu mất độ năm trăm triệu roubles or, nghĩa là mất 25 phần trăm trong số chi-tiêu. Binh-gia của chánh phủ Đế-chính ngày xưa chi chi-tiêu mất một trăm tám mươi nhăm triệu roub'es or, nghĩa 19 phần trăm trong số chi-tiêu mà thôi.

Giáo-đồ với chánh-phủ Xô-viết

Báo *Temps* nói rằng chánh-phủ Moscou có ký mấy đạo chỉ-dụ mới về việc đem bản luật nói về việc phân quyền giáo hội và quốc-gia dung-hợp với các thể lệ trong giáo Thiên-chúa. Theo như các đạo chỉ-dụ ấy, thì các giáo-đường sẽ sung làm quốc-sản. Các nhà tu-hành, thì do các nhà mộ-đạo tự cấp. Các giáo-chủ vẫn có lệ bảo cử như trước.

Báo *Temps* lại nói : Cứ như các bản ấn-vấn của hai chánh-phủ Xô-viết và chánh-phủ Ba-lan trao đổi với nhau thì có lẽ việc ấy lại sẽ thay đổi đi nhiều.

Quốc-trái Đại-Pháp : 3%, 57, 45. — 4%. 1918 62,45. — 5%. 1915 — 1916 78,22. 1920 90 25.

VĂN UYỂN

Từ biệt bạn thân

I

Ghi nhớ nghìn thu một lúc này,
Trông nhau ta luống ngậm ngơ thay
Kẻ về người ở đôi hàng lệ
Hẳn mấy hôm trời dạ biếng khuây.

II

Hẳn mấy hôm trời dạ biếng khuây.
Kẻ Tần người Tần ngậm ngùi thay.
Tri-âm nào biết ai là bạn ?
Ghi nhớ nghìn thu một lúc này.

Phan Hương-Tử.

Vịnh bạn Phan-hương

Một ngọn đèn xanh một quyển vàng
Ngâm-nga kể chuyện bác Phan-hương.
Nhan tình thế sự tư trăm mối,
Khác mươn cười chung bát một hàng.
Mới cũ đổi thay nhà giáo dục.
Kiếm ăn ra mặt lối văn-chương.
Nước non còn đó duyên chưa hết,
Còn quyện văn-chương bán phố phường

Kế-Giang, Giát-Giang-Huế

Các sự-nghi trong mấy ngày lễ sách lập Đông-cung Hoàng-thái-tử

Ngày mồng hai tháng tư năm nay là ngày lập Đông-cung Hoàng-thái tử, vậy bản quán lược đăng các sự nghi thuộc về ngày lễ ấy. Đến khi đại lễ cáo hoàn, bản-quán lại tục đăng tường tất.

Các sự-nghi xin lược đăng như sau này :

Sáng ngày 30 tháng ba tức là trước ngày lễ ấy một hôm. bộ Lễ cùng đệ các bọng kim-sách, kim-bửu dâng lên Hoàng - thượng ngự lãm. Khi sách, bửu đã hầu Hoàng-thượng ngự lãm xong, đem nạp tại kim - phụng đồng (tráp - kim phụng) để ở trên một cái kim-án tôn-trí ở trong điện Cần-chánh.

Chân dung Đông-cung Hoàng-Thái-Tử (Kính ảnh hiệu Hương-ký)

Ngày mồng hai, tức là ngày chính lễ, sáng sớm ở ký-đài phát pháo xong (tại nơi ấy và các nơi cửa thành có treo các thức cờ vàng và cờ Khánh-hỉ ngũ-sắc rực rỡ chói lói), thời ở trước sân điện Thái-hòa đã sẵn sàng trần thiết : tàn, phiến, kiếm, các lộ bộ nghi trượng, và đại tiểu nhạc bộ ; hai bên cầu Kim-thủy tức là trước cửa Ngọ-môn bài liệt voi ngựa cờ, giáo súng ống nghiêm trang tề chỉnh các quan chấp sự, các đức-ông Hoàng-thân cùng văn võ bá quan đều mặc triều phục phẩm phục, phâu ban theo thứ tự hai bên đứng hầu ; một vị Đại-thần bộ Lễ cùng một vị ấn-quan tòa Nội các đến điện Cần chánh rồi cung bồng kim sách, kim bửu cùng Châu nê-hạp (hộp son) cùng Chiếu thư, Kim phụng đồng để vào trên một cái án vàng để trong kiệu long-đình rồi đem tôn trí trên một cái án vàng ở trong điện Thái-hòa, phụng Hoàng-thái-tử mặc áo mãng trước đến nơi ốc thứ (một nơi che màn trướng để Thái-tử đứng chờ khi làm lễ). Bây giờ phụng Hoàng thượng ngự mão cửu long, mặc bào vàng đai ngọc cầm ngọc-khuê ngự ra điện Thái-hòa, rồi các quan chấp sự xướng Hoàng thượng ngự thăng long tọa

Bấy giờ rước quan quí Khâm-sứ đại-thần cùng các quí quan mặc lễ-phục vào đến cửa Ngọ-môn, có hai quan đại-thần viện Cơ-mật ra nghênh tiếp quan Khâm-sứ cùng các quí quan lên điện. — Quan Khâm-sứ đọc bài chúc hạ ; phụng Hoàng thượng đáp từ, xong thời quan Khâm-sứ, cùng các quí quan phẩm thứ-tự cùng đứng. Hoàng-thân văn võ bá quan theo lời tán xướng làm lễ ngũ-bái xong thời đến phân ban đứng hầu. — Các quan chấp-sự lạ xướng phụng Hoàng thái-tử lễ ngũ-bái. — Phụng Hoàng-thái tử qui. Lại xướng : quan Tuyên sách ra trước tuyên-sách về việc lập Đông cung-thái-tử ; Lại xướng : quan Tuyên-bửu ra tuyên-bửu (cái ấn vàng) lại xướng : phụng Hoàng-thái tử lễ ngũ-bái, xong thời lại xướng : Phụng Hoàng tử đến nơi ốc-thứ đứng ngại một lát. Lại xướng, một vị ấn quan bộ Lại nâng cái chiếu-thư để trong kim-phụng đồng, đem ra tiếm yết tại nơi Phu-văn lâu. Lại xướng : Hoàng thân văn-võ bá-quan làm lễ tạ ngũ bái, xong, phụng Hoàng thượng tấn Nội thời các viên binh bài liệt nghi-trượng và gánh kiệu Long-đình đề Kim-sách kim-bửu đi trước Hoàng-thái-tử, cùng Hoàng thân văn-võ bá quan theo sau, đi đến An-định-cung, phụng để sách, bửu trên một cái án đồ để tại chính gian giữa cung ấy rồi, đều lui về.

Qua ngày mồng ba, buổi sáng sớm, phụng Hoàng-thái-tử mặc thạnh phục đến các nơi Tôn-miếu đã kể trên để làm lễ bái yết. Xong Hoàng-thái-tử lại đến bái yết Lưỡng-tôn-cung rồi lại vào Đại-nội để bái yết bà Sanh Mẫu (lễ bái-yết Sanh-mẫu làm theo lệ thường gia-nhơn lễ).

Ngày mồng 6, phụng Hoàng thượng ngự đến điện Thái-hòa thiết lễ đại-triều nghi để làm lễ khánh-hạ việc phong Đông-cung Hoàng-thái-tử và Đình thần dâng những tờ hạ-biểu. Khi lễ khánh-hạ đã xong qua đến ngày mồng 7 đình-thần lại đến cung An-định phụng Hoàng-thái-tử thắng tọa để đình-thần vào làm lễ diện yết (lễ ấy chỉ khấu đầu ba lượt).

Khi làm lễ xong, đình-thần lại có dâng những tiến-diệp (tờ dấy) để chúc mừng Hoàng-thái tử Ấy là ngày cuối cùng đại lễ đã xong vậy.

* * *

Bản quán lại vừa tiếp được tờ lai cảo sau này của phủ Toàn-quyền :

Ngày 28 Avril vừa rồ, tại Kinh-đô đã làm lễ sách lập Đông - cung Hoàng-thái-tử. Lễ làm tại điện Thái-hòa, có các quan văn võ Triều-đình và các quí-quan đến dự đông lắm. Vì đã nhiều lần phủ Tôn-thân và các quan triều-thần tâu xin Hoàng-thượng sách lập Đông-cung Hoàng thái tử, nên trước khi ngự giá sang Pháp, đức Khải-định chuẩn y cho làm lễ sách lập này, để rồi khi ngự-giá như Tây, Hoàng-thượng sẽ đem Đông-cung sang gửi quan nguyên Khâm-sứ Charles cho du-học tại Pháp.

Trong dịp làm lễ sách-lập Đông-cung quan Khâm-sứ Pasquier có đọc diễn-văn chúc mừng Hoàng-thượng về cái lễ quan-trọng ấy sẽ khiến cho Hoàng-triều nhờ có Đại-pháp bảo hộ mà cứ kế thế truyền ngôi báu.

Hoàng-thượng có đáp một bài tỏ ý vẫn việc Ngài cho Đông-cung Hoàng-thái-tử sang du học Đại-pháp là việc đáng ghi trong lịch sử về sau là một việc trọng-trị của hai nước Pháp-Việt rất thành-thực cho lắm vậy.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đó chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận liền gì trả bằng con-niêm cả.

Digitized by Viện Nghiên cứu Hán Nôm from the Đại học Cornell. Tạp chí Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bán-quán chủ-nhiệm đi Marseille

VII

Trên tệu « Armand Béhic » giữa Ấn-độ-dương, ngày 24 Mars 1922

Đại-biểu Nam-kỳ sang dự cuộc Đấu xảo (tiếp theo). — Ông huyện Trương-minh-Giảng, làm việc ở phủ Thống-đốc Nam-kỳ, đi với phái-bộ của Nhà-nước ủy sang sửa soạn cuộc Đấu xảo của cả xứ Nam-kỳ (*Comité Local*).

Ông đã cùng tôi đi phái bộ kỳ Đấu-xảo *Marseille* trước năm 1906. Ông có được thưởng thọ Pháp quốc Hàn-lâm bội-tinh. Ông là một người đã am hiểu cách giao-thiệp với người Âu-châu lắm ; mọi cách chơi bời tiêu-khiển như đánh bài lá, đánh cờ vây văn, ông đều am-tường lắm ; cho nên trong chuyến đó xa, ngày dài tháng đằng cho kẻ ngồi rồi, mà không tốn nào ông phải lần-thần, luôn luôn trong đám *bridge*. Đi tàu biển, biết được đánh bài cũng là một cái hay, bởi vì đọc sách lâu mỏi mắt, mà viết thì biển yên sóng lặng lắm, đặt ngọn bút nó mới thành câu.

Ông lại là một tay hào-phóng, mà đi đường biết lấy cái thú ăn uống là trọng. Chúng tôi là một bọn vô-phòng, may được gặp ông có lòng thảo, thường thường chia thức ngọt bùi bóng trái, cũng là một cái ân nên nhớ vậy.

Ông xã Võ-văn Cang, người đã học trường Cao-đẳng Pháp-chánh ngoài ta, giờ về quê nhà làm ruộng ở tỉnh Gò công. Ông là một bậc phú-hộ, cho nên nhà-nước cử đi cùng với ông cai-tổng Chiêu, là hai vị phái-viên của tỉnh ấy, đặng coi cuộc đấu-xảo và xem xét mọi cách làm ăn trồng trọt bên qui-quốc thế nào.

Ông năm nay chừng trong ba mươi tuổi mà tư-bản đã vào bậc có lớn. Cho nên có đem lệnh-phu-nhân và lệnh-ái đi theo sang xem đấu-xảo Marseille. Ông lại có một bà chị họ cũng đem con trai sang qui-quốc học đi chuyến tàu này.

Ông Cai-tổng Võ-văn-Chiêu, tổng Hòa-lạc hạ cũng là một nhà đại phú-hộ đất Gò-công. Ông này thì tánh-khí rất điềm, ít ai biết chuyện.

Một cuộc ca-nhạc ở trên tàu

Ngày 29 Mars

Tối hôm qua ở trên tàu các hành-khách có mở ra một cuộc ca-nhạc lớn để lấy tiền giúp các hội Tư-cấp cho các bạng có quả bên Thủy. Quan *Le Gac* là chủ-báo « *Courrier d'Haiphong* » về nghỉ, đứng xướng-lập nên cuộc ấy. Phàm trong số hành-khách, ai có chút tài đàn hát đem ra giúp cả. Mỗi người lại bỏ ra một vật gì qui bán, rồi mở ra một cuộc rút số (*Tombola*), làm cho bao nhiêu con nít đi tàu được một ngày thỏa-thích vô cùng.

Cả tàu tối hôm ấy kéo nhau lên *pont* hạng nhứt xem. Ở trên một chiếc tàn đi lênh-đênh trên mặt biển mà cũng tấp nập rủ nhau, các bà đầm thì bao nhiêu áo đẹp, nữ-trang đắt tiền, được một dịp đem ra mà thi giàu thi đẹp.

Đàn hát và làm trò xong, giờ ra cuộc nhảy đầm cho đến gần sáng mới tan, đôi nào cặp ấy cũng lần-lượt đắt nhau về, khiến cho ta lại tưởng-tượng đến một khi tan rạp hát tại Hà-nội vậy.

Một chiếc tàu đi thật là một thành phố nhỏ. Cũng có những cuộc vui mà cũng có những tánh-tình *một quan khinh kẻ chín tiên* như là trong một nơi thị-xã vậy.

Phàm những người đi tàu hạng nào, dẫu rằng trong khoảng nhứt thời, mà cũng có những cách tự-phụ riêng của hạng ấy. Người đi hạng nhứt thì coi mình là một hạng người có phẩm-giá hơn người đi hạng nhì ; mà người đi hạng nhì cũng coi kẻ đi hạng ba như mấy anh làng-dỉêng keo-kiết vậy. Trong sự giao-thiệp, cũng có những cách trọng khinh, những cách *họ-cố*, làm cho người mà lầm lúc tức cười. Vì phần nhiều những ông bà khách bên hạng nhứt, vì thử phải xuống tiệm tủi ra mà trả cước, thì có dễ-cũng không trả đến hạng nhì. Mà nhiều những vị khách hạng ba có lẽ lại là những tay giàu có, bởi vì mình đi việc mình, phải trả tiền mình, cho nên trả hạng rẻ tiền, đành chịu làm bậc ba -lun trong một thàng.

Nguyễn-v-Vĩnh.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Bàn góp về việc học ở chốn thôn-quê

Quả đất xoay vần, cuộc đời biến đổi, việc học của nước nhà ta tự đây cho đến ngàn năm về trước đủ phải đủ không, dù hay đủ dở, đã có nhiều người bàn rồi, bỉ-nhân không cần phải nói lại ra đây nữa. Nay chỉ nói rằng : nước ta hội này có cái hạnh-phúc nhờ được nhà nước Đại-pháp là một nước văn minh tiên-tiến đã giúp hồi chuông cảnh tỉnh mà đánh thức cho hơn hai mươi triệu đồng-bào đã đem ấm lòng đại độ khoan nhân mà khai hóa cho dân nầm xứ. Nhất là về cái vấn-đề phổ-thông giáo-dục ở chốn thôn quê, thực đã vi ta mà thảm-thiết lo liệu. Trên từ quan Chánh-đốc, cho đến các quan Thanh-tra, chắc các ngài cũng đều đồng ý mong cho sự học ở chốn thôn quê không được tối ngày kết-quả. Mà muốn mong như vậy, trường không cho gì tiện lợi bằng lấy chữ quốc-ngữ mà truyền bá cho dân ta. Vì trẻ con ở chốn thôn quê phần nhiều là con nhà nghèo khó, tuy có đi học nhưng chẳng qua chỉ gắm ba năm trở lại là cùng, rồi ra lắt phải xoay đi làm công việc đồng áng giúp đỡ mẹ cha, chứ không thể theo học mãi được. Chánh-phủ chúng các quan cũng đã thảm hiểu cái tình tình đáu ta như vậy, nên chỉ đã lấy chữ quốc-ngữ làm một thứ chữ phổ-thông dạy ở các trường Sơ đẳng cùng là bắt buộc những người ra làm tổng lý phải có chữ quốc-ngữ mới được ứng bầu, lấy chẳng phải là những sách khuyến-dân ta để ta biết tự tôn tự trọng chữ Việt ta đó ư ? Hưởng chi ta đã là một phần tử trong quốc-dân tất phải nghĩ làm sao cho trọn vẹn cái bổn-phận làm dân trong nước, mà muốn làm cho trọn cái bổn phận ấy thì phải biết tự tôn tự qui lấy chữ Việt ta, không nên tự khinh tự hạ. Nếu ta đã tự hạ tự khinh — bọn trong nhà không thiếng gì cần Thích-sa ngoài đường — thì không những là trái cái bổn-phận đối với thân ta, đối với nước ta, mà người ngoài họ lại còn cười ta nữa. Vậy tôi nhân rất ước ao rằng : trong cái thời giờ qui báu năm ba năm học của đám con nhỏ ở chốn thôn quê, các nhà có trách-nhiệm về sự giáo-dục nên đồng tâm hiệp-ý với nhau mà dạy bằng quốc-văn cả thì sự lợi ích biết là dường nào ? Sự kết-quả tốt đẹp biết là dường nào ?

Còn về cái vấn đề dạy chữ Pháp ở chốn thôn quê ta, thì tưởng chẳng nói chắc ai cũng rõ rằng trí nhớ của trẻ chưa được là bao, mà niên-hạn học-lại giảm ba năm trở lại, gia sĩ đến một ông thầy dạy kiếm hai ba lớp thì dù thầy có hết lòng dạy bảo, trò cố gắng sức giữ mãi cũng chẳng qua chỉ nhớ được lúc bấy giờ, chứ đến lúc bước chân ở nhà trường ra rồi thì chữ thầy lại xin trả thầy, khác nào như nước đổ là khoai, vịt nghe sấm động, mà chung qui tự vô ích. Nói thế hẳn có người phản-đối lại rằng : vậy thì trẻ nhà quê cứ tạm bỏ không nên theo đòi Pháp-học cả hay sao ? Xin đáp : nên học lắm. Vì chữ Pháp là một thứ chữ thông-dụng nhất hoàn-cầu, mà nhất là ở nước ta ngày nay, ta lại càng cần phải học để giao-thiệp với người Pháp, vì nước Pháp đang cầm cân nảy mực để vực dắt dân ta chúng bước lên con đường văn minh tiến-hóa. Như thế thời không có chỗ Pháp ta cần phải học mà thôi cả đến sự làm ăn, đường kinh tế của người Pháp, cái gì hợp với trình-độ dân ta thực có ích lợi cho ta, ta cũng đều nên học theo mà bắt chước. Song chữ Pháp là một thứ cao đẳng văn-tự, học phải lần năm và tốn kém nhiều mới mong có ngày kết quả. Vậy thời khắp quốc-dân ta không thể theo đòi Pháp-học cả được. Trong các lớp dưới ta cứ theo như chương-trình dạy toàn bằng Nam-văn còn các giờ học chữ Pháp đến các lớp trên mới nên dạy, là vì những người có khiếu thông-minh và có tư-bản hẳn nên học, mà học thì phải học đến chốn đến nơi để nối theo tới học Thanh-chung Cao-đẳng. Như vậy thời những bậc người này chắc có lẽ học thấu được cái tinh-thần của Pháp-văn rồi đem phiên-dịch mà bổ cứu vào quốc-văn thế thì Pháp văn đối với quốc-văn ta thực là có cái ảnh-hưởng rất lớn vậy. Không đến nỗi như ngày nay thường có nhiều người phàn nàn rằng cho con đi học chữ Tây chỉ thêm ngộng người ra, ấy chẳng qua cũng chỉ vì học chưa đến nơi đến chốn mà thôi. Chứ như ta đây sinh ra làm bậc làm xăng, lời ăn tiếng nói đều có cái về chữ học chẳng chênh, cho nên mới có câu thán-tích ấy, chẳng cũng đáng tiếc lắm ru ?

Nói tóm lại vấn-đề Nam học là một vấn-đề rất quan-trọng trong nước ta bây giờ, không những các nhà giáo-giới phải nên chú ý mà cả đến các nhà chính-giới và nông, công, thương giới cũng đều phải lưu-tâm. Cứ như hiện tình bây giờ thì các ông giáo-sư cũng có ông quá chiều ý cha mẹ học-trò mà dạy trẻ phần nhiều về chữ Hán, cũng có ông khi trẻ con mới đánh vần được chữ quốc-ngữ thì lại dạy bằng Pháp-ngữ ngay. Một đằng quá thiên về thủ cựu, một đằng quá lệch ư cấu tân. Sao bằng ta nên dung hòa hai thứ học giống văn-minh qui báu ấy mà ra công vun xới cái mầm Nam học của ta cho chóng tới ngày mọc lên cây cao lá đài, cho chóng tới ngày khai hoa kết quả. Mong lắm thay !

Nhật-giang, Vũ-duy Chu.

VIỆC HANOI

Quan phó Toàn-quyền đi xem nhà máy nhựa. — Chiều hôm qua quan phó Toàn-quyền có đến xem các xưởng làm nhựa (Giuco-gomme) Hanoi, có M.Lamarche ra nghênh tiếp. Công việc của xưởng này đã được nhiều điều kết-quả hay lắm.

Việc lạc-quyên sửa đền Hùng-vương. — Quan An-sát Phủ thọ là hội-trưởng Hội-đồng kỳ niệm đền Hùng-vương vừa gửi cho bản-quán một quyển sổ quyên và một bức thư nhờ thu nhận tiền quyên về việc chữa đền. Nhận sẽ có tiền bản-quán thu được sau này thì sẽ chuyển dần lên Phú-thọ. Bức thư của quan Ấn như sau này :

Độ trước Hội-đồng chúng tôi bàn định chữa lại đền Giếng ở dưới chân núi đền Hùng, để trình quan Công-sứ Phú-thọ, tự xin quan Thống-sứ cho phép làm sổ quyên-tiền các quan-thân giúp tiền để sửa đền ấy ; vậy xin gửi quyển sổ-quyên về qui-quán, xin nhờ ngài quyên đề các quan-thân ở thành-phố Hanoi và Haiphong giúp cho, để được bao nhiêu, xin nhờ ngài thu bạc hộ cho, rồi gửi cả sổ và bạc lên quan Tuần-phủ Phú-thọ, để giao cho Hội-đồng chúng tôi nhận lĩnh, thì lấy làm cảm ơn ngài lắm.

Này kính thư,

Thay mặt Hội-đồng kỷ-niệm đền Hùng-vương hội-trưởng

Phan-đình Hòe

Tuần dương-hạm Nhật. — Chiếc tuần dương hạm *Tone* của Nhật, chiều hôm nay ở Saigone đã nhổ neo chạy Bắt-loan, chiều hôm qua quan lãnh-sự Nhật tại Saigon có làm tiệc lớn mừng các quan võ trong tàu.

Hội Khai-trí tiến đức. — Ông thư ký hội Khai-trí tiến-đức có gửi cho bản-quán tờ đạt sau này :

Kính đạt các ngài hội viên

Hội ta đã có người lĩnh trong việc công-cuộc rất, định đến mồng 20 tháng năm tây tức là ngày mồng năm tháng ta tới, 5 giờ chiều mỗi nhà công quán, để cho hội-viên hội ta tới lui có sẵn cả các cách tiêu-khiển cho bợp với mục-đích hội ta và lại không trái với những lệ thói lịch sự của xã-hội nước nhà, như phòng ăn uống (*cơm tây, cơm ta, uống nước, uống rượu, chè*), phòng đọc sách, phòng diễn-thuyết, đàm đạo, yến tiệc vân vân... (theo điều thứ 26 trong điều lệ hội).

Theo điều thứ 27 trong điều lệ hội nói về việc kinh-phí trong công quán định rằng : « Tiền góp về công quán của các hội-viên, mỗi tháng là 0 p. 50 phải nộp trước.

Phàm hội viên Hà-thành hay là ở gần Hà thành có lên biên vào sổ công-quán là hạng « hội-viên thường» đến, thời cứ năm tháng nào cũng phải góp.

Tôi đã biên tên ngài vào sổ « hội-viên thường đến » công-quán phải đóng mỗi tháng 0 p. 50. Xin ngài vui lòng mà nhận.

Nếu ngài nào khổng bằng lòng cứng xin viết giấy cho hội biết.

Hội Khai trí tiến-đức kính cáo.

Tiền đồng. — Tòa Đốc-lý Hanoi vừa mới được tin báo rằng ngày mai chủ nhật Ca-khi công-ti Haiphong sẽ tải lên một triệu, 61 vạn 5 nghìn đồng tiền đồng. Đến ngày thứ năm này thì sẽ đổi cho các nhà trong thành phố.

Phát phần thưởng thi. — Tối 24 Avril, tại Hanoi mở trường thi hành bốn lễ đạo, văn bài đọc văn bài viết cho các giáo hữu trong các phủ, nay đã điểm duyệt xong, định đến 9 giờ rưỡi sáng chủ nhật là 30 Avril tức là mồng bốn tháng tư An-nam sẽ phát phần thưởng cho những tờ dự thưởng vào bậc thả-khoa và trúng-hạng như sau này :

Thả-khoa

Viên chức : Phố nhà Kín ; Lão bà : Tân nghĩa. Nữ học-sinh : Phố nhà Kín.

Ưu hạng

Viên chức : Hàng Bông, An-trạch, Huyện Thọ Phương-thư, Nam-đồng ; Đại-sinh, Phố Mới, Cửa nhà thờ ; Lão bà : An-trạch, Hàng Bông, Cửa nhà-thờ, Trang-thi, Lưu-phương, Nam-đồng, Giảng-võ ; Đại nữ : Hàng Bông, Hàng Bông, Trung-thi, Cửa nhà thờ, Lưu-phương ; Đại nữ : Thịnh-hào, Nam-đồng, Giảng-võ ; Nữ học-sinh : Chân-cầm, Cửa nhà-thờ, Tân-nghĩa, Lưu-phương.

CẦN-CAO

Kính trình các ngài rõ rằng : các ngài đã có lòng tin mến gởi phiếu về bản-chợ; vậy xin gởi bean-manhet, rồi lại nhắc thêm về tinh toán phần mình, giữ manhet khi các ngài sau, chớ gởi contre-remboursement thì bản-hiệu không đảm nhận vì không biết mất bao nhiêu lãi hay còn bao nhiêu lãi.

HOÀNG-XUÂN-LÃN

3731 39, Rue des Eventails, Hanoi.

CÁC NGÀI có phiếu QUỐC-TRÁI, hàng vẫn đảnh, bất cứ năm nào. Hôm nào đến nhà M. Lê-đình-Cảnh, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier). TIỀN GIÁ RẤT CAO. 3222

Trường Trương-minh-Sanh — Vì tấm lòng nhiệt-thành đối với việc giáo-dục của bọn thiếu-niên ta, nên ông Trương-minh-Sanh định đến ngày 15 Mai này lại mở thêm một lớp học tối nữa, dạy toàn Pháp-văn, kế-toán, đánh máy, cho những người học có thể thi *Secrétaire dactylographe* ở các tòa, các sở nhà buôn được.

Chương-trình học như sau này :

1° *Composition française ;*
2° *Explication française ;*
3° *Correspondance commerciale et administrative .*
4° *Dactylographie et pratique des services ;*
5° *Mathématiques ;*
6° *Connaissances générales.*

Mỗi tuần 18 dạy bốn buổi, mỗi buổi hai giờ.

Lớp này mở ra là cốt ý để dạy giáp cho những người nghèo, cho không lấy tiền.

Ai muốn học, xin bắt đầu gửi giấy đến trường Trương-minh-Sanh ngay từ hôm nay.

Đến 1er Mai này, trường Trương-minh-Sanh sẽ mở một kỳ thi lấy thêm bốn thầy giáo dạy lớp nhì và lớp nhất.

Ai muốn dự thi xin gởi đơn đến 30 Avril là hết hạn. 3247

Giá tiền bán rượu. — Sở tư nhượng tuyên-bố đạo nghị-định này thì giá tiền bán các thứ rượu chai 75 centi-litres là cứ-trú, lịch thọ-cứu, Kouvang-hoa (rượu bổ-cốt), Ban-koni-lô (mai-quế-lộ) 25 phân và Vũ sinh-mỗi-tử 18 phân thì định như sau này :

1° Giá của sở Thương-chính bán cho các chủ lĩnh-trưng và các đại-ty Hanoi, Nam-định và Haiphong.

Rượu 50 phần : 0 p. 49.5 một chai 0 l. 75.

2° Giá của các đại-ty bán cho các tiểu-ty.

Rượu 50 phần : 0 p. 54.5 một chai 0 l. 75.

3° Giá của các tiểu-ty bán cho các người mua.

Rượu 50 phần : 0 p 57.5 một chai 0 l. 75.

Giá tiền cái chai không là 0 p. 10 thì tính vào trong giá bán ấy rồi.

Phàm những người mua mà đến lấy đem chai không đến trả, thì các chủ lĩnh trưng, các đại-ty, tiểu-ty phải hoàn tiền lại cho những người ấy.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Gần tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển. . . . . 0$35

Tiền cước mỗi quyển. . . 0.12

Ai ở mua, xin viết thư về cho ông BÔI-XUÂN-THANH

61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Thuốc Bắc thuốc Nam. — Nghị định ngày 23 Mai 1921 định về việc bán các thứ thuốc Bắc thuốc Nam mới sau lại cho hoãn việc thi hành tại Đông-pháp thì nay hãy bãi đi.

Sở Thương-chính. — Có nghị-định quan Toàn-quyền đặt tại Hà-lanh tỉnh Quảng-trị, một sở tân thuế thương-chính, thuộc sở thương chính của tỉnh lị Quảng-trị.

Ngạch hộ-sản. — Mme Đào-thị-Lý tự giáo tập sự ở trường Nữ-học Vĩnh-yên, được nghỉ hộ sản một tháng, tính cả tương.

Cô Ngô-thị Hoa được bổ tập sự thay Mme Đào-thị-Lý trong kỳ nghỉ ấy.

Ngạch thừa-phái. — M Kiều-chí-Thức, thừa phái hạng năm ở huyện Thanh-oai (Hà-đông) thi tuy kiểm cả chức lục sự tại tòa án đệ nhất cấp ở huyện ấy thay M. Ng.-đức-Hợp.

Ngạch khán hộ. — Cô Ng-thị-Dương khán-hộ ăn công nhật ở nhà thương Sơn-tây nay được bổ khán hộ tập sự và đổi về Hanoi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

LỄ ĐỘI CHÒ Ở

Bữa nào ông mua bán, khi chỉ chỉ ở, muốn bản-quán gởi đến nhắc mới, thì gởi cho bản-quán tới giấy quốn bảo, chừng lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gởi theo hai bảo (0$20) bằng tem cũng được) để chỉ vào giấy quốn không?

Để có không gởi tiền theo thì sở đi người đi gửi giấy đó hoặc phải trả cũng hay.

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Hải

Thiếu-đế đi thăm chia bà gần được một phần, thì chợt nghe thấy một tiếng nói của Giáo-chủ. Giáo-chủ đang nói chuyện với Đức ông. Tiếng nói ấy là một tên đàn bà. Thiếu-đế vừa nghe thấy tên ấy, thì không còn nghe thấy tiếng gì khác nữa, bỗ mặc cả một vòng thần-tử đứng chờ nhà vua ngự qua mà triều bái. Đức-ông bỏ thăm Giáo-chủ, xem-bà cô cháu Giáo-chủ mạnh giỏi thế nào. Năm sáu năm về trước quả có bà cô cháu Giáo-chủ tự nước Ý sang ở với ông chú, là *Mân-chi-ni* tam vị tiểu-thư. Đức-ông bỏ thăm tam vị tiểu-thư, và lại nói rằng tiếc không được cái hân hạnh tiếp rước bà cô với ông chú luôn thể, hẳn bà cô đã lớn hơn, đẹp hơn, có duyên hơn lần trước Đức-ông được gặp. Có một điều thiếu-đế chú-ý đến nhất, là trong hai người nói chuyện, giọng nói khác hẳn nhau. Khi Đức-ông nói vậy, thì giọng nói ôn tồn, tự nhiên, mà *Mã-da-linh* Giáo-chủ trả lời thì lại cất giọng lên cao gắp mười lúc bình-thường. Có lẽ Giáo-chủ nói to như vậy là có ý cho cần mình nói lọt được đến tai người ở tận gốc phòng kia xa quá. Giáo-chủ rằng :

— Tâu Điện-hạ, *Mã-da-linh* làm tiểu-thư, việc giáo-dục chưa xong, còn nhiều phần sự phải làm, còn phải học cho nên người lớn. Bà chúa nó ở một nơi triều đình còn trẻ mà rực rỡ quá, nên cũng khi hư thân.

Lô-y hoàng-đế nghe đến tiếng sau cùng đó thì mỉm cười một cách buồn riêu. Triều đình còn trẻ thật nhưng cái tính biển lận cần giáo-chủ đã xếp đặt cho có trật-tự quá rồi, còn lấy gì làm rực rỡ ! Đức-ông rằng :

— Nhưng hầu tướng-công không có ý bắt tam vị tiểu-thư vào nhà tu kín như con nhà thường giả ?

Giáo-chủ lại trả lời, cất cao cái giọng *Ý-đại-lợi* lên, thành ra giọng giáo-chủ đang ngọt ngào êm ái, lại hóa ra thê thê vang nhà :

— Không, không, đâu lại thế. Tôi thật có ý muốn gả chồng cho ba cháu, cho rõ phải lứa vẻ vang đôi.

Đức-ông nói, ôn tồn như một chú ái buôn mừng bọn.

— Bẩm tướng-công, thiếu gì nơi xứng đáng !

— Ngu-hạ cũng đám mong. Nhờ trời, ba cháu nó lại được tính khôn, sắc sảo hơn người.

Trong lúc hai người nói chuyện, thì Đức-bà dẫn *Lô-y* Hoàng đế đi vòng khắp lượt. Đức-bà giới-thiệu một cô con gái lo lớn, ngoại hai mươi, vì thử có ở ngoài làng có hội thì dễ làm được là một gái quê mùa thẳng bộ áo ngày chủ nhật :

— Cô *Át-nu*, cô *Át-nu* là lệnh-ái bà thầy dạy nhạc của tôi.

Thiếu-đế mỉm cười. Chưa bao giờ Đức-bà gầy được nên ba tiếng đàm hay ba tiếng nhị. Đức-bà lại nói :

— *Mông-ta-lê* tiểu thư, con nhà vắn phép, hẳn hạ giỏi.

Lần nầy, vua không cười mà vị tiểu thư được giới-thiệu lại cười. Vì lần nầy là lần thứ nhất, Đức-bà xưa nay không chuộng gì *Mông-ta-lê* tiểu-thư cho lắm, mà tiểu-thư lại thấy Đức-bà nói hay cho mình như vậy, nên tiểu-thư cái cho thiếu-đế một cái thật dài, lễ vừa phải thế, mà lại là một sự cần dùng. Tiểu-thư cần phải giữ cái miệng nhoẻn cười, e nhà vua không hiểu có gì mà lại cười như vậy. Giữa lúc bấy giờ thì thiếu-đế nghe thấy tới tiếng lên cho thiếu-đế rằng mình :

— Cần có thứ bà qui biệu là gì ?

Giáo-chủ đáp :

— *Ma-ri*, tâu Điện-hạ.

Hắn tên ấy có một cái năng-lực gì huyền bí, vì thiếu-đế nghe thấy đã phải rùng mình. Thiếu-đế giết Đức-bà vào giữa vòng, dường như để bồi riêng một vài câu chuyện, nhưng kỳ thực là để cần gần bên giáo-chủ. Thiếu-đế cười mà nói sẽ rằng :

— Hoàng cô ơi, thầy dạy địa dư của trẫm không dạy cho trẫm biết rằng thành-phố *Ba-loa* mà xa kinh-đô đến thế nầy.

Đức-bà hỏi :

— Sao vậy, Hoàng-thượng ?

— Vì rằng cứ nói cho phải ra thì cách trang-sức phải hàng mươi năm một đi được tới nơi. Kìa Hoàng-cô nầy xem những vị tiểu-thư kia ! Một vải có coi cũng đẹp.

— Hoàng-thượng chớ nói to quá, các cô ấy nghe thấy mà hổ-dại mất thôi.

Thiếu-đế lại mỉm cười mà rằng :

— Khoan, khoan, hoàng-cô. Vì cần trẫm nói cho cô đoán thử hai đế chiếu lại đoạn thứ nhất. Hoàng-cô nầy, một vải cô trông như ba tấc, cô có trông rõ ra, chỉ bởi ăn mặc theo lối cũ từ mười năm về trước.

— Nhưng, lần Hoàng-thượng, tấy *Ba loa* chỉ cách xa Đế-đô có năm ngày.

Thiếu-đế đáp.

— Ấy, phải đó, mỗi ngày chậm đi mất hai năm.

— À ! Thật vậy ru ? Ra Hoàng-thượng trông thấy vậy, tôi đây có thấy ở mô !

Lô-y thập-tứ Hoàng-đế vẫn đến gần *Mê*-giáo-chủ, dường như để tìm chỗ mà nhìn cho đã mắt :

— Kìa, Hoàng-cô ! Ở bên những bộ áo cổ, những mái tóc lỗ hăng. Hoàng-cô hãy xem cái áo trắng xoàng kia có đẹp cô chăng ! Đó chắc là một người thế-nữ của Hoàng-thái-hậu, trẫm tuy không quen mặt nhưng cũng đám chắc rồi. Hoàng-cô thử coi, đáng điệu thanh-nhã hay không, cách đi đứng đẹp mắt dường nào ! Thế mới mà hay ! Đó mới thật là một người đàn-bà, còn người khác toàn là ăn mặc.

Đức-bà cười mà rằng :

— Hoàng thượng cho phép cô nói rằng cái khoa đoán phỏng của Hoàng-thượng phen nầy có chỗ sai lắm. Người Hoàng-thượng khen đó, không phải người kinh đô, thật là một gái *Ba-loa*.

Thiếu-đế ra dáng không tin :

— A ! Hoàng-cô.

Đức-bà gọi :

— *Lô y*, lại gần đây.

Có thiếu-nữ này ta đã được làm quen, nghe Đức-bà đòi thì rón rén lại gần, mặt bừng bừng đỏ, cứ gằm bẫn xuống trước cặp mắt rồng. Đức-bà thì vẫn thiếu đế, mà kéo đài giọng nói :

— *Lô-y Phan-xoa đợ La-bôn Lập-láng* tiểu-thư, lệnh-ái *La Va-li-ê* hầu-tước.

Trước mặt nhà vua, tiểu-thư e sợ quá, cái vẻ mặt cái rất có duyên, làm cho thiếu-đế mải nhìn, những mắt nầy cần chuyện cho Đức ông và giáo chủ, Đức bà lại nói :

— Con riêng ông *Thánh-Rê-my*, quản-gia của tiệc-thiếp, đã khéo làm còn nghĩ hơi để mà Hoàng-thượng vừa khen ngợi.

Cái cách giới-thiệu ấy thì phỏng dayên nào, cho nào, xoàn xanh nào mà chẳng nói ! Thiếu-đế mỉm cười. Lời nói của Đức-bà là lời nói riêu hay là lời cục-kịch quê mùa, hay những điều hay, những về nên thơ cần tiêu-thư đã làm nầy ra trong trí thiếu-đế *Lô-y* thập tứ, cũng vì lời nói ấy mà lên đi mất một cách rất đáng thương. *La Va-li-ê* tiểu-thư, đối với Đức-bà, hóa ra đối với cả thiếu-đế nữa, hầy giờ phải là con gái riêng một người có tài cao trong nghề nhảy ngựa.

(Còn nữa).

BÁ CÁO VIỆC RẢNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những lời bảo cá việc rằng, giá đáng bao thì tính việc, để có thể H. Phàm những việc đăng 5 mươi năm, xi bộ tiền, người lãy nhận trách-nhiệm, như lời quán không biết đến lúc chỉ nữa nó.

Vợ tôi tên là Hoàng thị-Tư, tính hám mê cờ bạc, bỏi vậy trong báo Trung bắc-lân-văn số 660 ngày 23 Mai 1919 tôi đã bá cáo rằng nếu ai cho vay mượn gì thì tôi không giữ trách nhiệm.

Nay vợ tôi lại lấy trộm những đồ nữ-trang và quần áo mà tôi đã sắm cho các con tôi và lấy của tôi ít tiền tính tất cả là hơn ba trăm đồng bạc, tôi đã trình quan tòa trên bốt.

Vậy từ nay vợ tôi bất được đánh bạc nhà nào cô đã chứng cớ thì tôi sẽ xin quan trên xét vì khuyến-rũ vợ tôi.

TRƯƠNG-VĂN-MẪN

3250 *5, Rue des Tabercules*

Ông Nguyễn-văn-Giáp thôi không làm sở quan trang-sư Ricard ở hàng Cỏ nữa bây giờ làm thư-ký sở quan trạng-sư Gueyffier và Raffeloni, hàng Giò, số 27, Boulevard Gia-long). Xin các qui-hữu có gửi thư từ gì, xin sức gửi về 27 Boulevard Gia-long hay là nhà ở p-ố hàng Âu, số 23, (Rue des Médicaments).

3244 *Kính cáo.*

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Hay hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngã lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chắt nào cả, nay hỏi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỏi các người phải chứng ho, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh-đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhuyễn tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nấy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được! Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hơn 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, chóng chết.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mãn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nhớ bệnh đi mới được.

Vậy tôi xin thiệu với bạn đọc-chỉ MONTÈS số 81 *Paul-Bert Hanoi* mà bán mua mới là BRONCHOSERUM giá 1$ 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì bệnh mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là 2 1 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. 12f.00

Bộ từ 1$90 đến 2$00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Phules Plock »

Một lọ. . . . 4f.45

Bộ 6$70 đến 6$80

Sáu lọ. . . . 24f.50

Bộ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ 11f.50

Bộ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ) bổ huyết

Một lọ 11f.40

Bộ 1$80 đến 1$90

● CACHETS ANTIGRIPPES ●

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe đau người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chí trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến hãn-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu nhiều người ai cũng biết tiếng.

● Chỉ bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ nếu bệnh viên rồi cũng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Lễ cũng ra được nhiều mồ hôi cũng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nếu rõ nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đến thì giờ trong 24 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 84 phố Paul-Bert, Hanoi

Tòa án Đại-hình — Vụ Đại-hình trong tháng năm tây này không có mấy việc. Cái bi-kịch ở sầm hàng Vôi là chuyện một cô Thông phố hàng Bát với anh thuyền-nguồn ở Thái-hà mà bản bảo đã nói trước thì vụ án sau này cũng xử tại tòa Đại-hình.

Cuộc chợ phiên giúp xã Mauvinê. — Các nhà giải đã vật cho là:

Nhà Demange 7 cái cỗ cần, 2 cái yếm, 4 cái mũ, 2 cái áo, 4 đôi tất; 1 cuộn dây, 1 bình hoa, 12 hộp phấn, 8 miếng xà-phòng, 4 lọ nước hoa, 6 cỗ bi, một chuỗi hạt; M. Đông-phố 4 đôi tất phin, 2 đôi tất tơ; Maison d'Exportation d'E. O. 2 cuộn đăng-ten, 1 cái giải bàn; MM. Năm 5 cái khăn bàn; Ng.-Chí 8 cái rondes de Venise; Ng văn-Quang 1 cái khăn bàn.; Pou-man-Sen 4 cái gối: La Ville de Fragas 8 đôi thêu, 1 cái khăn quàng, 4 cái xiêm Tàu; Vînh-long 1 abat jour brodé, 2 napperons venise, 1 napperon brodé, 1 parure venise, 1 col irlande; Yong-Tchéong 12 đôi tất trẻ con, 3 đôi tất.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BÁN-QUÁN

ĐÃ NGƯỜI NHỰT-LÃM PHÁO-THỦ của Ng.-văn-Vînh dịch, giá. 0$60

ÝY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ái của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

Chó dại. Báo *France Indochine* có đăng rằng: « Chó dại ở hạt Bắc-kỳ bấy giờ lại nhiều lắm. Tuy phòng bị đã riết mà sự lo sợ vẫn chưa biết là vì ở nhà quê và các thành-phố An-nam, chó chạy rông nhiều lắm: Rất nhiều người chết vì chó dại, mà phần nhiều khai trình chậm quá cho nên không chữa kịp, muốn biết rõ cái sự cheo leo của nhân dân vì chó chạy rông, vì những nhà có chó không chịu lưu tâm đến thì cứ xem cái số 1700 con chó mà sở Thú-y đã giết trong một tháng giới ở một huyện tỉnh Hà-đông là đủ rõ vậy.

Tử thi người thợ ngã chết. Sáng hôm qua tại nhà thương Bảo-hộ, quan thầy thuốc đã mổ tử thi Ng.-văn-Ngọc là người thợ lợp mái trường Bác-cổ bị ngã hôm nọ

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Phòng thương-mại Haiphong. — Trái với điều thứ 19 nghị-định ngày 14 Novembre 1921 định về việc tổ-chức và chức trách các phòng Thương-mại Đông-Pháp, hễ phòng Thương mại Haiphong khi nào số hội-viên có mặt tại thuộc-địa mà kém nửa cái số hội-viên tại chức thì cũng được phép bỏ-phiếu nhưng số hội-viên tại chức có mặt ở Bắc-kỳ phải họp đủ cả mới được.

Tàu « Eubée » ở Saigon ra. — Tàu *Eubée* ở Saigon đã ra Bắc chiều hôm qua, ngày chủ nhật thì ghé vào Tourane và chừng chiều mồng một hay sáng mồng hai thì tới Haiphong. Tàu này kiêm cũng như tàu *Formose*, bây giờ mới chạy sang vàng Cực đông là một.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố chừng đến ngày 15 Mai sẽ họp tại tòa Đốc-lý.

Bị thương vì chơi dại. — Mấy đứa trẻ con đang chơi với nhau trong quãng đất hoang ở Hạ lý thì một đứa là Đinh-v-Được 11 tuổi bắt được một viên đạn đem về nhà chơi, thế nào đạn nổ tin vào bụng và tay. Người ta phải khiêng nó vào nhà thương ngay.

Xi măng ăn cắp. — Đêm 26 Avril sở Mật-thám bắt được mấy đứa ăn cắp xi-măng tải thuyền mang đi nhiều lắm. mấy tên bị là Bùi-v-Miên, Ng-v-Tam ở Hạ-lý; Đào-đình-Nho, Vũ-v-Lương, Vũ v-Phong; Vũ-đình-Nguyên, Yee seng-Soui, Ng-văn-Ngữ là bọn tái đó.

VĨNH-YÊN

Từ chức. — M. Đặng-hữu-Nghĩa giáo-học bạng tâm lòng sự tại Vĩnh-yên, nay được từ chức.

BẮC-NINH

Khuyến-học hội — Tòa trị-sự hội Khuyến-học tỉnh Bắc ninh, có lời cảm ơn ông Nguyễn-văn-Lập, ở số 10, ngõ Trần-đông Haiphong, đã có lòng tốt mà gửi biếu bản hội một món tiền 40 p. Chúng tôi thật lấy làm cảm ơn ông lắm lắm.

Ông Tập ngụ-ngôn là người phố Niêm-xá tỉnh Bắc-ninh, mới rồi có xin phép quan Đốc-lý Haiphong mở một cuộc diễn kịch để hát lấy tiền giúp các việc công-ích. Chúng tôi thật lấy làm ngợi khen cái ý-kiến rộng của ông cùng các bạn đồng chí giúp việc với ông. Vậy xin cảm ơn cả các người một lần nữa, mà nhất là bụng yêu mến tình nhà như ông Tập thật đáng công bố ra đây vậy.

Khuyến-học hội, lai cảo

SƠN-TÂY

Nghênh tiếp quan Thống-sứ. — Hôm 26 Avril vừa rồi quan Thống-sứ đã đi xem các nơi cứ theo như chương trình đã định. Ngài đến thăm các trường học, đến chỗ nào đàn sự cũng hoan nghênh một cách rất long-trọng. Có các học trò ăn bận sạch sẽ ra đón, ngài đi đến đâu thì tung giấy ngũ sắc đến đấy, rồi lại hát một bài mừng. Mấy nơi có đại-biểu của dân ra đọc một bài diễn-văn bằng chữ Pháp kể cái công việc của làng đã làm được từ khi quan Thống-sứ đến giờ. Quan cai-trị thư-ký riêng của quan Thống-sứ có nhận lấy những bài diễn-văn ấy.

Quan Thống-sứ đến tặng nào ngài cũng đến ngơi khen cả, vì trong làng trông có vẻ sạch sẽ và có trật tự nào có tuần-cảnh sẵn sàng lắm riêng cũng như linh tuần-cảnh nhà nước để đi tuần trong làng, nào đường cái đắp sửa chỉnh đốn, nào trường học rộng rãi đông học-trò, nào nhà hội-đồng đẹp đẽ. Khi ngài đến xem nhà hộ-sinh ở làng Sơn-lộ thì ngài có hứa sẽ bổ một cô đỡ mấy người phụ việc về đẩy để trông nom việc sinh. Ngài xem đến nhà hội-đồng Phương-cách ngài khen làm khéo lắm và có truyền rằng làng nào có làm nữa thì nên lấy cái kiểu nhà này mà làm. Ngài lại hứa rằng làng nào muốn làm nhà hội-đồng hoặc nhà trường mà thiếu tiền thì ngài sẽ cấp cho ít nhiều. Đến năm giờ rưỡi chiều thì ngài đi xem đủ cả mọi nơi. Trước khi về Hanoi, ngài có tỏ ý cho quan Chánh-sở biết rằng ngài rất lấy làm bằng lòng về sự kết-quả của việc cải-lương ở Sơn-tây: ngài không ngờ được chóng thành hiệu như thế.

Dân tỉnh ta được cái hân-hạnh đặc-biệt quan Thống-sứ đã lưu-ý đến sự tấn tới ở các nơi thôn-giã, thì ta rất lấy làm vui mừng và ta có thể chắc rằng ngài sẽ giúp đỡ cho dân ta chóng được thịnh-vượng hơn lên.

THÁI-BÌNH

Trường Pháp-Việt. — Tại làng Bộ-la, huyện Vũ-tiên, tỉnh Thái-bình, nay đặt ra một trường Pháp-Việt con trai.

PHÚC-LÝ

Bị thương giả. — Mới đây có một đám đánh nhau, rồi càng càng khiêng nhau lên huyện, người nằm trên võng kêu đau rên rỉ ra chừng đau đớn, nhưng lúc quan huyện Thanh-liêm ra khám thì chẳng thấy thương tích gì cả, những nhời cung kẹo, cũng lúng túng không đâu ăn vụ, để vu oan giá họa cho người, nên mới như thế. Ôi! cũng là một cách bảo thù.

Làm thêm trường học — Xã Trà-châu, huyện Thanh-liêm trước đã mở trường công ở trong làng, xin nhà-nước bổ thầy về dạy, cũng như các trường Pháp-Việt ở tỉnh thành. Vì ở nhà-quê nên người học vì ít trường thì lại xảm nhau đến học đông lắm, trường cũ không đủ chỗ dạy, vậy xã ấy nay lại xin phép quan làm thêm một cái trường nữa, để được tiện cho những người chưa được vào trường. Đáng khen thay, xã ấy chỉ có hơn trăm suất đinh và hơn 300 mẫu ruộng, thế mà có lòng nhiệt thành về sự giáo-dục như thế, cho làng khác dân cư đông đúc ruộng đất mênh mông, mà cứ chịu lần lần, không sao dựng được trường học, vì với làng ấy lượn còn kém xa.

VIỆC KINH-ĐÔ

Trộm nhiều quá! — Kẻ Lịch-đội, một xóm nhà ở trên bờ nội đối mặt với ga Hué, không đêm nào là đêm vắng kẻ trộm đến rình, nay nhà này mất, mai nhà khác mất, rồi đến nhà kia lại bị mất, mà những đứa trộm ấy lại thị thường quá, đến đêm chúng cứ rủ rủ đi qua nhà. Có hỏi thời chúng bảo đi việc nọ việc kia, mà hễ hỏ ra là chúng nắp vào xó tối, chờ dịp vào đào ngạch khoét đồ.

Bức gì sở Cảnh-sát gia tâm vào việc tuần phòng cho xóm ấy, kẻo ban ngày công việc mệt nhọc chỉ trông về đêm để nghỉ ngơi, để tưởng được nghỉ, mà lại phải thôi thóp nằm canh để trộm, sợ ý một chút gia-tài khánh kiệt vì kẻ trộm, như vậy thời công khổ lắm.

Chó dại. — Mùa nắng đã đến, làng nầy xóm kia nghe đã có chó dại. Vậy những nhà có chó nên có ý mà xem xét lấy chó, hễ thấy con nào không ăn hoặc ít ăn, hay rỉu nước miếng (nước bọt) hoặc là hay cắn phèn, cắn chổi, ấy là những con chó sắp hóa dại đó. Cho nên thấy con nào có tình nghi thời lập tức dời lòng mà giết chết chôn sâu, bằng như con chó nó nghi mà là chó yên mến tin cậy không nỡ giết, thời lấy tre đem đến sở Thú-y điều trị.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Nhân tâm lạ đường. — Thuộc huyện Phú-lộc, làng Bao vang có người kia làm nghề buôn mọi gia tư cũng khá nhân khi đi buôn bán có thương một người hóa chồng cũng ở gần làng đó. Vợ nhà biết nàng người chồng bảo rằng người đàn bà ấy tính nết lẳng-lơ lan xạo, chóng cho chồng lui tới Bắt đã người đàn bà ấy có thai, đến xin tiền để về sinh đẻ. Người vợ lớn không nhận và nói với chồng rằng con ấy lan xạo với

(Xem trang thứ ba).

Cercle de l'A. F. I. M. A
開智進德會公館
71, Rue Jules Ferry. — Hanoi

Có cơm tây, cơm ta, cơm tàu, từng món, từng bữa và đủ cả các thứ rượu Apéritif Ngày nào cũng mở từ 6 giờ sáng đến hai mươi ba giờ đêm.

Kính trình các quan-viên Hội Khai-trí-tiến-đức

Nhân dịp ngày 1er Mai 1922 nay, là ngày khởi đầu khai-trương nhà Công-quán của Bản hội. Chúng tôi là chủ trương nhà Xúc thành tâm có tiệc rượu Apéritifs để kính đãng tất cả các quan viên Hội Khai-trí đam xin đáng 5 giờ chiều ngày hôm ấy (1er Mai 1922) kính mời các quan tạm dời gót ngọc đến nhà Hội-quán chúng giám cho.

Đội ơn các quan lắm lắm.

Kính mời

3251 Ng-gia-Huy và Ng-văn-Quynh

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 30 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-thường, các qui-khách Tây-Âu và người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe Ô-TÔ cho các qui-khách đi gặt, hoặc đi các tỉnh

Giây nói số: 280 — hoặc số: 150

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái-phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Nay kính-bạch,

ĐỨC-LONG Thương-cục

Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi

(Tonkin)

2058

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ đệ nhứt đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenis, Pau, Nabat, Casablanca Port-Said ải cập Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lận, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 23.

KHÁM BỆNH: Giá 5 đồng một lần

3018.

MAO-SENG

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY MỚI SỐ 268

Hiện tôi mới từ năm 1923, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen các nhà-nước.

Đáng tiền, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố,

2248 ĐẶC-THIỆN thân cẩn

NHÀ-ĐỂ HÀNG-ĐỒNG

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đề quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tỉnh mạc, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ô-tôn, có người hầu bà nước nôi, giặt-giũ. và phải áo lợt lòng, sữa, chai nước hoạng, cải, và có tủ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sagesfemmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở bắn trong Nhà-Đề hàng Đồng đã đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bà mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bảng nuốt, tiền sản, huyết bạch, kiểm hoà, muốn chữa đỡ vào chữa cũng được (năm rằng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Bà đẻ một buổng, 10 ngày. 20$00
Bà đẻ hai buổng, 10 ngày. 15.00
Bà đẻ hai buổng, 20 ngày. 20,00

Ra vào tự do

4567

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đề được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tử rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi,

Nay kính,

Ed. Montès,

84, Rue Paul Bert Hanoi).

NHÀ BÀ MÙI

Số giây nói 323

Nhà bà mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Long, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch

Quản-lý, M. Tạ-duy-Tư

NAM-BẢO

16, Phố hàng Bún, Hanoi

Bà-hiệu thân có vàng bạc đá các kiểu, trông rất nhã-nhặn, hợp thời-nghi.

Ai vàng điệp « Vinh-thinh-long-ân giây đeo thì-ngọc. Như thìa và kim-khánh (khẩu Kinh và kiến Bảo.)

Ai cần chi một-ít thọc đã làm nhẫn.

Ai gửi cũng làm vàng đồng tinh, đồng cân và đồng tuổi bạc nào.

Cần-hậu nhiều-nhiều, chỉ lấy tiền-lãm làm gốc.

Ai gửi vàng ở nhiều tay nhờ thợ-giỏi để làm phong-phú thì qui-khách muốn đợi bao nhiêu ngày bản-hiệu một số tiền 4000 ở Pháp gửi sang để bằng cho qui-khách đến mua hàng.

3047

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ bảy:

CỦA THIÊN GIÀ ĐỊA

Xem tích này thực đáng thương, thực đáng ghét, thương nhất anh Địa nhà đã nghèo thế mà thấy người nghèo vẫn cứu giúp, — ghét anh Thiên tác đối khổ người ta mất cho ăn đi học, khi đã làm quan, quên tình bạn cũ — Đã vậy thấy bạn có vợ đẹp, đinh cợ lớn thì lại đem lòng lang dạ thì tính nguyện đổi cả quan tước để lấy vợ và đinh cợ của bạn, chẳng ngờ đổi xong, vợ biến mất mà đinh cơ cũng biến mất. Rõ thật là : « Thiên giả thiện lai. — Ác giả ác báo ». Bản hội xin nghỉ một cách ảo-thuật mà làm cho cảnh lâu-đài sẽ biến thành cảnh rừng hoang để cho vừa ý các qui-khách.

Ngày chủ-nhật:

TỪ-VI THÂU BẠCH-TRẠCH

Tử vi châu-bá, ngũ vị tộn-ông hội thủy-cung

Tích này bản-hội đã diễn ban tối một lần nữa mà được nhiều các qui-khách khen; bởi vậy xin lần sau nữa ban ngày để hiến các cô, các cậu học trò và các qui khách không đến xem ban tối — Tích hát này vui trò từ đầu đến cuối — Xin đến lấy vé sớm cho - Bắt đầu khai diễn từ một giờ trưa.

Tối chủ-nhật:

SONG Á ĐÔNG VINH

(Hai người cầm đầu được vinh hiển)

Xem tích hát này nên khen nàng Tô-Lan là người đàn bà mưu trí và khôn ngoan — Chỗ nàng giết một đứa con để thâm độ tin tức chồng, thật lấy làm lạ — Chỗ giết Kẹ-Lạc để báo thù cho chồng thật gan, thật giỏi; vì hai người cầm mà con lại cứu được mẹ khỏi tội, một nhà vinh-hiển — Xin các qui-khách đến xem thì mới rõ sự tích.

Tối thứ hai:

KHÁNH-LONG ÁC TĂNG

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 26 Avril đến thứ ba 2 Mai 1922

Ba buổi hôm ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỨ-SU « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

KẺ MINH-OAN

Phiếm ảnh mỹ thuật tuồng hài

Có những cảnh rất đẹp

HỒI THỨ 1, 2, và 3

Nghỉ

KẺ MINH-OAN

Chớp nối hồi thứ tư

"MATHIAS SANDORF"

Chia làm 9 hồi

Kiết gian-nan, rất hay trích ở tiểu thuyết của Jules Verne

KỲ NÀY CHỚP HỒI THỨ TÁM

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ lối thứ hai và chiều thứ bảy

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nhận người, chẳng phải chi một minh mình, không được nhận nhìn đến nó và cấm không cho đến nhà mà đẻ, chồng cũng nghe lời, khi người kia sinh đẻ thì anh chồng cũng làm lơ, không tư cấp chi cho cả.

Sinh đẻ xong, được ba ngày, người đàn bà ấy ẵm con đến giao lại cho nhà chồng, thời người vợ cả nhất định không nhận, mà xua đuổi đi. Người đàn bà kia giận, ẵm con ra về, vừa đi vừa nói: « con nầy chẳng phải con hắn thời con ai? Đã không nhận thời tao vứt xuống sông cho biết mặt ». Nói vậy mà ai có ngờ! Quả thực ba ngày sau, người ta trông thấy xác đứa bé ấy nổi lên trên mặt nước, chiêu hô lên, làng tổng đến phân xử, lo lót thế nào đó, mà việc nghe êm. Bất đồ nay có người giác xuất cho quan trên biết, thời quan đòi cả ba vợ chồng nhà buôn mọi kia và tổng xã đến giam hỏi.

Tâm sự một người đàn bà nhẫn ác đến thế là cùng. Dẫu sao mặc lòng, đã là con chính mình đẻ ra, triu-trớm tình mẹ con, luyến ái trong ba đêm ngày, nay chỉ vì một chút giận mà nỡ nắm lấy con rồi gieo xuống vực sâu cho đành. Nghĩ mà ái ngại thay!

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Tàu tới tàu đi

Tàu *Douaumont* ở Haiphong sẽ khởi hành đi Tourane, Qui-nhơn và Saigon ngày 30 Avril hồi 17 giờ.

Tàu *Amiral Niellg* ở Singapore đã chạy đi Colombo ngày 25 Avril.

Tàu *Dalng* ở Colombo đã chạy đi Djibouti ngày 21 Avril.

Tàu *Eubée* ở Saigon đã chạy ra Bắc ngày 28 Avril. Ở Haiphong sẽ chạy đi Thượng-hải chừng 4 Mai và chừng 27 Mai thì ở Haiphong lại chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azay le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 25 Avril.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai,

Tàu *Amazone* ở Thượng-hải sẽ chạy ngày 29 Avril chừng 4 Mai thì đến Haiphong.

Tàu *Porthos* ở Yokohama sẽ chạy ngày 4 Mai và Thượng-hải ngày 10 Mai. Chừng đến 14 Mai thì tới Haiphong.

興 CHÂN-HƯNG 眞

金 銀 鐲 珠 寶 玉 器 舘

2865

CÁO-BẠCH

Hiệu tôi nhận làm và có bán các đồ vàng bạc cùng đồ mạ vàng mạ bạc. các thứ chỏ ướp hoa. cho thuê đồ nữ trang.

Bán các thứ:

Đồ dùng về xe đạp, xe điện, và xe tay cùng các thứ quả cầu «Foot ball», v. v.

Lại có bán các thứ nước hoa thật tốt, các thứ đèn thắp đất, đèn điện, đèn essence và nhiều thứ hàng khác nữa.

Qui-khách chiếu-cố xin mời đến hiệu tôi Mỹ-Ký, số nhà 22, phố Cửa Đông, tỉnh Nam-định. 3237

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONNEAUD FRERES

ở Hanoi-Haiphong,

và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

潘 興 成

PHAN-HƯNG-THÀNH

26, Rue des Cantonnais, Hanoi

Bán buôn và bán lẻ đủ các thứ tơ lụa, hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nói giá hơn các hiệu khác.

Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy về bản-hiệu sẽ gởi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin đo kích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chia tư một phần tiền; còn thiếu bao nhiêu sẽ gửi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi.

2840

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Đồ chạm, đồ sơn, kiểu mẫu sành,
Muốn mua xin đến hiệu An-bình.
Bốn tư, nhà tại hàng Bông nọ,
Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để ướp thuốc-lá, thuốc-điếu, và xì-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

Thừa-khoán

48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi

Độc-quyền Đại-lý Bắc-kỳ.

Bán cất và bán lẻ, giá tính phải chăng.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh ho lao, thực hai bệnh ấy đáng ghê tởm sợ, vì nó làm cho hao mòn nòi giống của chúng ta: ấy là bệnh hao mòn vậy. Bệnh ấy người ta thường không đề phòng mấy, khi mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau dần dần nó làm cho yếu các phủ-tạng và làm cho giảm bớt cả chân huyết đi nữa. Nên khi có bệnh thời khi nào xảy ra thì người khỏe còn có thể chống lại được, chứ người đã bị bệnh hao mòn này chắc là mắc phải.

Vậy thì nên dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Dùng thuốc này thì da mặt xanh, sức lực lại khỏe mạnh, công việc lại muốn làm ăn như thường, ăn uống dễ tiêu, khỏe mạnh lạ lùng.

Chỉ dùng vài lọ *Dragées Rabuteau*, thì chẳng còn sợ gì bệnh hao mòn nữa.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dấn được

1030

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiến*

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mấy có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức; kém ăn-ngủ, mỏi mệt không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cổ, sổ-mũi. Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blennorricide của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gió con, uống thuốc này đổi máu xấu lấy lại máu tốt trong mình để heo kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*

Bán buôn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÊ »

0 $ 90 một chai 1/4 littre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất qui; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

泰 **LỢI-THÁI** 利

BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

106 Rue des changeurs Hanoi

(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều qui khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhận vàng đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng.

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.* 2027

AI MUỐN MAY MẶC

HÀNG TỐT, HÀNG ĐẸP

THÌ NÊN ĐẾN HIỆU

PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Có đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta, hàng Saigon

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON

Giá mua đồng niên 5 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÁN PHOSPHATES) là một thứ bột vun lúa, giồng màu, rất tốt, Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÁN thì lúa rồi ra được gấp hai, gấp ba.

Hội chúng tôi tỉnh nào cũng có người đứng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn nói han gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong

23 $ 00 một tấn PH. 19/21. Thứ bột để vun ruộng chua.

32 . 00 một tấn PH. S Thứ bột này thông dụng cả ruộng-chua, ruộng-ngọt

2035

Số 65

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lưu-tiệp biết là thánh-chỉ đã ra, không thể thôi được, mới dặn *Lưu-khuê-bích* rằng:

— Con làm việc gì, cũng nên phải thương-nghị cùng các tướng.

Lưu-khuê-bích ngoài miệng dẫu vâng lời, nhưng trong bụng không cho là phải. Ngày hôm sau, *Lưu-khuê-bích* đem quân ra rèn tập, rồi đến ngày 3 tháng 12 làm lễ tế cờ, cho tướng tiên-phong tả *Liên đăng* đem 3 nghìn quân đi trước, còn *Lưu-khuê-bích* cử đại binh theo sau.

HỒI THỨ XXIII

Lại nói chuyện *Ngô-đạo-am* và *Lệ-minh đường* vào tới *Bắc-kinh*, người nhà đưa đến hiệu *Văn-hưng*, để trình phong thư của *Khang-nhược-sơn*. *Du-tri-văn* xem thư, biết *Lệ-minh-đường* mới đỗ giải-nguyên khoa ấy, mà là nghĩa-tử của *Khang-nhược-sơn*, còn *Ngô-đạo-am* thì là em rể, mới đỗ cử-nhân, ngày nay cùng tiến Kinh để thi hội.

Du-tri-văn mừng rỡ, nghĩ thầm: *Khang-nhược-sơn* nay được phú-quí song toàn, ta đây cũng dự phần vinh hiển. Một mặt mời vào chốn thư-hiên và một mặt sai người nhà sửa tiệc để khoản-đãi.

Trong khi tiếp chuyện, *Du-tri-văn* thấy *Lệ-minh-đường* tài mạo song-toàn, mới hỏi:

— Chẳng hay quan giải-nguyên năm nay đã được mấy cháu?

Lệ-minh-đường nói:

— Năm nay tôi mới 16 tuổi, hiện chưa kết-hôn.

Du-tri-văn ngạc nhiên mà rằng:

— Tại sao lại chưa kết-hôn gì cả?

Lệ minh-đường nói:

— Tôi đã quyết chí, nếu chưa lập được công-danh, thì không dám bàn đến hôn-sự.

Du-tri-văn khen rằng:

— Quan giải-nguyên có chí như vậy so với *Lưu* quốc cữu ở đây thì khác nhau xa lắm. *Lưu* quốc cữu thật là phường hiếu-sắc!

Lệ-minh-đường đang muốn dò tin *Lưu-khuê-bích*, mới giả-cách ngạc-nhiên mà hỏi rằng:

— *Lưu* quốc-cữu là ai thế? Xin người thuật chuyện cho nghe.

Du-tri văn cười mà bảo rằng:

— *Lưu* quốc-cữu tức là *Lưu khuê-bích*, con thứ *Lưu-tiệp*, hiện làm Trấn-quốc đại-tướng-quân. Mới rồi lại được gia-phong làm Diệt khấu đại nguyên-soái, đem quân đi đánh giặc *Vi dũng-đạt*.

Lệ-minh đường nói:

— Tôi nghe nói *Lưu-khuê-bích* cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* tranh hôn, vì thế nên họ *Lưu* hãm hại nhà *Hoàng-phủ* phải tan-nát. Chẳng hay khi vợ con *Hoàng-phủ* nguyên-soái bị giải Kinh rồi thì triều-đình xử-trí ra thế nào?

Du-tri-văn liền thuật chuyện cho *Lệ-minh-đường* biết là vợ con *Hoàng-phủ* nguyên-soái bị giải Kinh, khi đi đến *Sug-đài sơn*, có tên tướng giặc là *Vi-dũng-đạt* giết quan Khâm-sai, rồi bắt hai mẹ con *Doãn* phu-nhân đem lên trên núi.

Lệ-minh-đường hỏi:

— Nếu vợ con *Hoàng-phủ* nguyên-soái bị bắt như thế, chắc là tự-tử mà thôi.

Du-tri-văn nói:

— Quan giải-nguyên chưa rõ, *Vi-dũng-đạt* mới độ 17 hoặc 18 tuổi, mà hắn thật là một tay anh-hùng và có nghĩa-khí, Hắn nhận *Doãn* phu-nhân làm mẹ, nhận *Hoàng-phủ* tiểu-thư làm em, rồi mời ở đấy, tiếp-đãi một cách rất trọng-hậu. *Lưu* quốc-cữu đã biết *Hoàng-phủ* tiểu-thư là người có nhan sắc, vậy mới tâu cùng thiên-tử, xin đem quân đi đánh, định bắt *Hoàng-phủ* tiểu-thư làm vợ.

Lệ-minh-đường lại hỏi rằng:

— Tôi nghe nói có thánh-chỉ cho họ *Mạnh* kết duyên cùng *Lưu* quốc-cữu, sao *Lưu* quốc-cữu lại bỏ *Mạnh* tiểu-thư mà đem quân đi đánh giặc được?

Du-tri-văn lại nói cho *Lệ-minh-đường* nghe chuyện họ *Mạnh* giắt dao hành-thích, nhưng đâm trượt vào trán *Lưu* quốc-cữu, rồi gieo mình xuống sông *Côn-minh*. Nhà họ *Mạnh* sang bắt đền nhân-mệnh. Nay thiên-tử đã truyền cho địa-phương quan lập một cái bia để ghi nhớ sự tiết-liệt của *Mạnh-lệ-quân*.

Lệ-minh-đường động lòng thương xót, nghĩ thầm: thương hại thay *Tô-ánh-tuyết*, vì nàng thủ-tiết báo thù cho ta, mà đến nỗi phải chìm châu gieo ngọc. *Lệ-minh-đường* nghĩ vậy không thể cầm nước mắt cho được, vội-vàng lui vào thư phòng, rồi thương khóc một mình. Sáng hôm sau, *Lệ-minh-đường* đem 40 lạng bạc đưa cho *Du-tri-văn* để làm tiền tân-thủy. *Du-tri-văn* không chịu lấy.

Lệ minh-đường nói:

— Chúng tôi ở đây, phiền người nhiều lắm. Điều này là tôi vâng mệnh nghĩa-phụ tôi, nếu người không nhận thì chúng tôi không dám ở.

Du-tri-văn bất-đắc-dĩ phải nhận mà cất đi. Lại nói chuyện *Lưu-khuê-bích* trong khi đi đường, bị gió và tuyết, mãi đến ngày 10 tháng giêng mới tới *Sug-đài-sơn*, chỉ còn cách độ mấy dặm, liền truyền cho quân-sĩ bắn 3 phát súng lớn, rồi đóng dinh tại đấy.

Vi-dũng đạt nguyên là nàng *Vệ-dũng nga* đổi tên. Nàng vẫn định chiêu-tập quân-mã để thỉnh-chỉ đi đánh Phiên mà cứu lấy thân phụ là *Vệ-hoán*. Khi trước nàng ở với ông chú tên gọi *Vệ-trấn tô*. *Vệ-trấn-tô* có người con thứ tên gọi *Vệ-dũng-bưu*, vốn người mạnh mẽ lại giỏi võ-nghệ, năm ấy chỉ kém nàng *Vệ-dũng-nga* có một tuổi.

Nguyên *Vệ-trấn-tô* thấy nàng *Vệ-dũng-nga* ở đây, sợ có liên-lụy đến mình chăng, mới bách nàng phải đi sang *Đăng-châu* mà thăm tin thân-phụ. *Vệ-dũng-bưu* thương chị lưu lạc, cũng lấy trộm tiền nhà đi sang *Đăng châu* để tìm chị.

Khi đi qua *Sug-đài sơn*, bọn lâu-la ra cướp, bị *Vệ-dũng bưu* đánh thua. Sau *Vi-dũng-đạt* (tức là nàng *Vệ-dũng-nga*) thân hành ra đánh, bấy giờ chị em mới nhận được nhau. Nàng sẽ bảo cho biết là mình đã thay họ đổi tên, rồi nhận *Vệ dũng-bưu* làm em mà cho ở tại đấy.

Một hôm, bỗng thấy lâu-la về báo rằng:

— Dạ dám bẩm đại-vương, có quan Trấn-quốc đại-tướng quân là *Lưu-khuê bích* đem một vạn quân đến đánh, hiện đã đóng dinh chỉ cách đây độ mấy dặm, xin đại-vương liệu định.

Vi-dũng-đạt truyền cho quân-sĩ phải canh giữ cẩn mật, rồi vào hậu trại yết kiến *Doãn* phu-nhân cùng *Trưởng-hoa* tiểu-thư, thuật chuyện cho biết là có *Lưu-khuê-bích* đến đánh.

Trưởng-hoa tiểu thư nghe nói, nghiến răng nổi giận mà rằng:

— *Lưu* tặc đã đến, để ngày mai tôi xin ra đánh, bắt nó về đây mà xả thây nó ra.

Vi dũng-đạt nói:

— Tiểu thư không nên ra đánh, vì hắn cũng là mệnh-quan của triều-đình, nếu tiểu-thư ra đánh thì tất là triều-đình đem lòng tức giận, mai sau lại khiến cho *Hoàng phủ* công-tử thêm nỗi khó khăn. Chi bằng cứ để mặc tôi, tôi đã thay họ đổi tên thì dẫu triều đình có biết, cũng không thể trách tôi được. Đợi khi bắt hắn về đây, ta sẽ nghiêm hình, khiến hắn phải làm tờ cung trạng, rồi giam cầm một chỗ. Bao giờ ta về với triều-đình, bấy giờ sẽ dâng một tờ cung-trạng ấy, để thánh thượng hiểu rõ cái gian-ác của nó. *(Còn nữa).*